

Sygn. akt *IACa 461/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jerzy Geisler

Sędziowie: SA Ewa Staniszevska

SA Elżbieta Fijałkowska /spr./

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z o.o. w P.**

przeciwko **W. S. (1) i A. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 września 2017 r. sygn. akt XII C 841/17

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanych na rzecz powoda 4050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ewa Staniszevska Jerzy Geisler Elżbieta Fijałkowska

Sygn. akt IACa 461/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 lutego 2016 r. powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. domagał się wydania na podstawie weksla nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zobowiązania pozwanych W. S. (1) i A. S., aby zapłacili powodowi solidarnie kwotę 227.496,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 grudnia 2015 r. i kosztami procesu w terminie 14 dni od otrzymania nakazu zapłaty.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt XII Nc 40/16 Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł, by pozwani zapłacili kwotę 227.496,80 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.844 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tym terminie zarzuty.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani wniesli o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 25 września 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu

I uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany dnia 12 lutego 2016 r. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie XII Nc 40/16;

II. zasądził od pozwanych, solidarnie, na rzecz powoda kwotę 143.460 zł zastrzegając pozwanym prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności do: nieruchomości o powierzchni 2,3678 ha, położonej w miejscowości S., zapisanej w księdze wieczystej KW (...) oraz nieruchomości o powierzchni 9,1400 ha położonej w miejscowości G., zapisanej w księdze wieczystej KW (...);

III. w pozostałej części powództwo oddalił;

IV. oddalił wniosek o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności;

V. koszty postępowania poniesione przez strony rozdzielił stosunkowo obciążając nimi pozwanych w 63 %, a powoda w 37 % i z tego tytułu: 1. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 2844 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu oraz kwotę 9 082,71 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; 2. nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 1354,76 zł tytułem części opłaty od zarzutów; 3. w pozostałym zakresie kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa. 4. zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5 334,29 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Pozwani w dniu 27 lutego 2004 r. wystawili weksel własny in blanco (dalej (...))i wręczyli go Bankowi (...) P. M. – S. w S. (dalej Bank). Weksel wystawiony został na zabezpieczenie Umowy nr (...) o kredyt obrotowy, którą pozwani zawarli z Bankiem w dniu 27 lutego 2004 r. (dalej (...)) na mocy której Bank udzielił pozwanym kredytu obrotowego na finansowanie budowy budynku garażowego w kwocie 250.000 zł. Zgodnie z deklaracją wekslową pozwani upoważnili Bank do wypełnienia w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego przez pozwanych kredytu wraz z odsetkami, prowizją i kosztami, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty kredytu oraz we wszystkich tych przypadkach, gdy służy Bankowi prawo ściągnięcia wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. Bank miał prawo opatrzyć Weksel datą płatności według swego uznania, zawiadamiając pozwanych o tym listem poleconym.

Pismem z dnia 14 lutego 2012 r. Bank wypowiedział Umowę z zachowaniem 30 – dniowego okresu wypowiedzenia. Pozwani odebrali pismo w dniu 17 lutego 2012 r. Wypowiedzenia umów bankowych o kredyt zawartych pomiędzy Bankiem a pozwanymi o numerach: (...), (...), (...), (...), (...) były kierowane każdorazowo na adres zamieszkania pozwanych przy os.(...) Władysława Sikorskiego (...)(...)-(...) S. i odbierane przez pracownika pozwanych – kuzyna P. P. (1).

W dniu 6 kwietnia 2012 r. Bank wystawił przeciwko pozwanym Bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) (dalej (...)) z tytułu zobowiązania pozwanych wynikającego z Umowy, opatrzony w dniu 16 maja 2012 r. klauzulą wykonalności przez Sąd Rejonowy w Szamotułach w sprawie I Co 1263/12. Na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 12 października 2015 r. powód nabył od Banku wynikającą z Umowy wierzytelność Banku względem pozwanych.

Pismami z dnia 15 grudnia 2015 r. powód wezwał pozwanych do wykupu Weksla w terminie do dnia 28 grudnia 2015 r. Wezwanie to zostało doręczone pozwanym dnia 17 grudnia 2015 r.

Wierzytelności wynikające z Umowy zostały zabezpieczone hipotecznie – hipoteką zwykłą na kwotę 250.000 zł, kaucyjną do kwoty 209.000 zł oraz umowną na kwotę 2.385.000 zł, na nieruchomościach stanowiących własność pozwanych, dla których Sąd Rejonowy w Szamotułach prowadzi księgi wieczyste nr (...). Jako wierzyciel hipoteczny został wpisany powód.

W ocenie Sądu I instancji powództwo okazało się jedynie częściowo zasadne.

Powód dochodził roszczenia z weksla, który zabezpieczał wierzytelność z tytułu umowy kredytu. Wypełniony przez powoda weksel spełniał wszystkie wymagania dotyczące formy i treści, przewidziane w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282 dalej jako „Prawo wekslowe”). Niezupełny w chwili wystawienia, weksel mógł zostać wypełniony później, co wynika z art. 10 przywołanej ustawy.

Sąd uznał, że powód był uprawniony do wypełnienia weksla na sumę zadłużenia wynikającego z Umowy wraz z odsetkami.

Co do wysokości wierzytelności wskazał, że udowodnienie, że zadłużenie kredytobiorcy było niższe spoczywało na pozwanych. Wierzyciel ma obowiązek podać, z jakiego dokładnie tytułu domaga się zapłaty, i przedstawić stosowne wyliczenie – bez tego bowiem dłużnik wekslowy nie jest w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem. Powód takie wyliczenie przedłożył, a pozwani w żaden sposób nie podważyli prawidłowości tego wyliczenia. Jeśli pozwani kwestionowali wysokość swego zobowiązania, to powinni przedstawić możliwie szczegółowe własne wyliczenia, z których wynikałoby, jakie według nich było łączne zadłużenie pozwanych wobec powoda. Nadto negując prawidłowość oszacowania ich zobowiązania winni przedłożyć dokumenty wskazujące na poszczególne wpłaty z tytułu zadłużenia oraz terminy ich dokonania, co pozwoliłoby zweryfikowanie wyliczeń powoda. Proste stwierdzenie, że powód nie wykazał wysokości dochodzonej sumy jest w tym zakresie niewystarczające.

Wierzytelność zabezpieczona Wekslem stała się wymagalna 19 marca 2012 r. Wypowiedzenie Umowy zostało dostarczone na adres zamieszkania pozwanych, będący jednocześnie adresem, pod którym prowadzą oni działalność gospodarczą. Korespondencja została odebrana przez ich pracownika P. P. (1), który wedle adnotacji, jest również kuzynem pozwanych. Pozwani na wszystkich dokumentach złożonych w sprawie wskazywali ww. adres jako właściwy do dokonywania doręczeń. Z uwagi na to Sąd Okręgowy uznał, że doręczenie wypowiedzenia Umowy P. P. (1) stworzyło pozwany możliwość zapoznania się z treścią tego dokumentu. Stosownie do treści art. 61 § 1 k.c. w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, nie można było zakładać, że oświadczenie Banku o wypowiedzeniu Umowy nie doszło do wiadomości pozwanych. To zaś wykluczało uznanie, że roszczenie z tytułu Umowy nie stało się wymagalne po upływie okresu wypowiedzenia, co nastąpiło dnia 19 marca 2012 r.

Wraz z wymagalnością roszczenia rozpoczęciu uległ bieg terminu przedawnienia roszczenia (art. 120 § 1 k.c.). Do przedawnienia roszczeń z umowy kredytu bankowego ma zastosowanie artykuł 118 k.c., co oznaczało, że roszczenie Banku – poprzednika prawnego strony powodowej - jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej podlegało 3-letniemu terminowi przedawnienia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 10.10.2003 r., II CK 113/02, wyrok Sądu Najwyższego z 30.01.2007 r., IV CSK 356/06, wyrok Sądu Najwyższego z 2.10.2008 r., II CSK 212/08). Uznając zatem wypowiedzenie umowy kredytowej za skuteczne z dniem 19 marca 2012 r. termin dochodzenia roszczeń z tytułu tej umowy upłynął dnia 19 marca 2015 r. (art. 112 k.c.).

Wpływu na moment przedawnienia nie miał fakt wystawienia przez Bank bankowego tytułu wykonawczego w dniu 6 kwietnia 2012 r., wszczęcia postępowania klauzulowego w sprawie I Co 1262/12 przed Sądem Rejonowym w Szamotułach, zakończonego postanowieniem z dnia 16 maja 2012 r. o nadaniu klauzuli wykonalności ani wszczęcia na tej podstawie postępowania egzekucyjnego.

W razie cesji wierzytelności na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, wszystkie właściwości, przywileje i braki, a więc ustawodawca zakłada identyczność wierzytelności cesjonariusza z

wierzytelnością cedenta (art. 509 § 2 k.c.). Co do zasady, nabywca wstępuje w sytuację prawną cedenta, w tym również w zakresie przedawnienia, zbycie wierzytelności jest bowiem irrelevantne dla jego biegu.

W przypadku wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym sytuacja prawna cesjonariusza kształtuje się jednak odmiennie od sytuacji prawnej nabywcy wierzytelności objętej innym tytułem wykonawczym.

Uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przysługiwało jedynie bankom i tylko na ich rzecz mogła być nadana klauzula wykonalności; nadanie klauzuli na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem nie było dopuszczalne (uchwały SN z dnia 2.04.2004 r., III CZP 9/04, z dnia 22.02.2006 r., III CZP 129/05, z dnia 19.02.2015 r., III CZP 103/14). Cesjonariusz nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez bank, bo w postępowaniu egzekucyjnym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., a więc cesjonariusz, który nie mógł się powołać na bankowy tytuł egzekucyjny, przejście uprawnień i uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., musiał ustalić istnienie roszczenia w drodze procesu sądowego, uzyskać nowy tytuł wykonawczy i dopiero na jego podstawie egzekwować roszczenie.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. następuje, co do zasady, tylko pomiędzy stronami postępowania, jeżeli z istoty łączącego je stosunku prawnego wynika, że są materialnie zobowiązane lub uprawnione, a więc skutek przerwania zachodzi tylko w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela.

W chwili wypełnienia Weksla roszczenie ze stosunku podstawowego było przedawnione, a co za tym idzie wypełnienie weksla przez powoda nie mogło skutkować powstaniem obowiązku wekslowego po stronie pozwanych. W tym kontekście Sąd Okręgowy podzielił w całej rozciągłości stanowisko przedstawione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r. (sygn. akt I CSK 616/09) zgodnie z którym: „treścią upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco wręczonego w celu zabezpieczenia roszczenia jest objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu”.

W konsekwencji, pozwani którzy złożyli podpis na wekslu in blanco - w razie uzupełnienia tego weksla niezgodnie z upoważnieniem - czyli po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu – mogli skutecznie powoływać się, że nie są zobowiązani wekslowo względem powoda (art. 10 PrWeksl).

Z uwagi na upadek podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym poprzez brak możliwości powoływania się na Weksel zgodnie z art. 485 § 2 k.p.c., nakaz zapłaty podlegał uchyleniu na podstawie art. 496 k.p.c. w całości (punkt I).

Powództwo okazało się jednak częściowo zasadne z innych przyczyn.

Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm. dalej jako u.k.w.h.) przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 października 2016 r. (sygn. akt I CSK 616/15) artykuł 77 u.k.w.h. ma zastosowanie bez względu na to, czy właścicielem przedmiotu hipoteki jest dłużnik osobisty, czy też osoba trzecia. W tym pierwszym przypadku - jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia - powództwo w zakresie odpowiedzialności osobistej nie będzie zasadne, natomiast w zakresie odpowiedzialności rzeczowej powinno zostać uznane za zasadne. Tym samym sąd powinien zasądzić świadczenie z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika do przedmiotu hipoteki (art. 319 k.p.c.), przy czym nie może zasądzić kwoty wyższej niż suma hipoteki. Inaczej mówiąc, jeżeli właściciel nieruchomości jest zarazem dłużnikiem osobistym, to wprawdzie przedawnienie nie pozbawia wierzyciela hipotecznego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości, jednakże tylko do wysokości sumy hipoteki. Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą tylko skutki w sferze obligacyjnej. Nie pozbawia natomiast wierzyciela hipotecznego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości co oznacza,

że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie przysługuje zarzut przedawnienia i to niezależnie od tego, czy jest też dłużnikiem osobistym, czy tylko rzeczowym. Odpowiedzialność rzeczowa jest wyłączna, dłużnik osobisty może bowiem obronić się zarzutem przedawnienia jeżeli nie jest jednocześnie dłużnikiem rzeczowym (art. 117 k.c.). Jeżeli nim jest, a dojdzie do przedawnienia i dłużnik zgłosi taki zarzut, to będzie odpowiadał tylko rzeczowo, a sąd, uwzględniając powództwo, ograniczy zgodnie z art. 319 k.p.c. jego odpowiedzialność do obciążonej nieruchomości. Przepis ten wzmacnia pozycję prawną wierzyciela hipotecznego w stosunku do właściciela obciążonej nieruchomości.

Skoro na nieruchomości dłużników widnieje także zabezpieczenie hipoteczne, co do którego zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego nie odnosił skutku, na podstawie art. 65 § 1 u.k.w.h. zasądzeniu podlegało roszczenie w zakresie zabezpieczonym hipoteką umowną maksymalnie do kwoty 143.460 zł, tj. wyłącznie w zakresie należności głównej dochodzonej pozwem, uwzględniając dyspozycję art. 319 k.p.c. – tj. z zastrzeżeniem prawa powoływania się przez pozwanych w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Międzychodzie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Jednocześnie, zgodnie ze art. 77 zdanie drugie u.k.w.h. zasady określonej w art. 77 zdanie pierwsze u.k.w.h. tj. zasady nie naruszania uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej poprzez przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne. Dlatego uwzględnieniu nie podlegało roszczenie zgłoszone w dalszym zakresie tj. o odsetki naliczone przez Bank do dnia 12 października 2015 r. – 79.662,06 zł oraz koszty i prowizje naliczone przez Bank – 1.953,60 zł. Odpowiedzialność solidarna pozwanych wynika z umowy kredytu, którą małżonkowie zawarli wspólnie.

Zarzut strony pozwanej, że w sprawie przedmiotem rozpoznania nie może być odpowiedzialność rzeczowa pozwanych, a to z uwagi na treść art. 495 § 2 k.p.c. był bezzasadny. Stosownie do jego treści w toku postępowania nie można występować z nowymi roszczeniami obok lub zamiast pierwotnego. Jednakże w razie zmiany okoliczności powód może żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenia powtarzające się może nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy.

Artykuł 495 § 2 i 4 k.p.c. zawiera szczególne ograniczenie dokonywania zmian przedmiotowych i podmiotowych w postępowaniu nakazowym. Dodatkowo sytuację komplikuje fakt, że szczególnie w przypadku, gdy podstawą wydania nakazu zapłaty ma być weksel, zakres okoliczności faktycznych, jakie mogą być wskazane na uzasadnienie żądania pozwu, na ogół wyznaczony jest rodzajem dokumentu, z którego powód chce skorzystać. Co do możliwości dokonywania przekształceń przedmiotowych w postępowaniu nakazowym to Sąd Najwyższy już w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66 wyjaśnił, że w postępowaniu nakazowym jest dopuszczalne powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony dokument uzasadniający wszczęcie postępowania nakazowego, podkreślając, że dotyczy to roszczeń opartych nie tylko na wekslu, lecz także na innych dokumentach, o których mowa w art. 485. Natomiast w uchwale połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu nakazowym niedopuszczalne jest rozszerzenie powództwa ani przekształcenia podmiotowe, ani też zmiana jego podstawy; jeżeli jednak nakaz zapłaty wydano na podstawie weksla gwarancyjnego, to strony mogą - w granicach nakazu - powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego.

Sąd Najwyższy w powołanej uchwale wyróżnił natomiast trzy sytuacje, jakie mogą zaistnieć w związku z wekslem gwarancyjnym jako podstawą roszczenia powoda. Sytuacja pierwsza zachodzi wówczas, gdy spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego na skutek zarzutów podniesionych przez pozwanego, tzn. gdy pozwany, nie kwestionując ważności weksla, podnosi zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Sytuacja taka nie została zakwalifikowana przez Sąd Najwyższy jako zmiana podstawy powództwa. Nie polega ona bowiem na wymianie okoliczności faktycznych przytoczonych na uzasadnienie żądania pozwu, ale na dodatkowym uzasadnieniu faktycznym i prawnym. Przypadek drugi ma miejsce wówczas, gdy powód już w pozwie (co jest dozwolone) uzasadnia roszczenie wekslem gwarancyjnym, a ponadto dodatkowo przytacza fakty i dowody uzasadniające cywilnoprawne roszczenie, zabezpieczone załączonym wekslem. Gdy w tej sytuacji ujawnią się wady weksla i okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje, sąd ma obowiązek rozpoznać żądanie oparte na

drugiej, dodatkowej podstawie powództwa. Nie jest to zmiana powództwa, gdyż powód już w pozwie wskazywał obie podstawy żądania. Sytuacja trzecia zachodzi, gdy powód w pozwie powołał się jedynie na załączony weksel, a roszczenie wekslowe okaże się niezasadne z powodu wymienionych wad. Zdaniem Sądu Najwyższego wymiana okoliczności faktycznych i podstawy prawnej dochodzonego roszczenia stanowi zmianę powództwa, której dokonanie należy powodowi umożliwić ze względu na zasadę równości broni oraz z przyczyn celowościowych, a mianowicie ze względu na możliwość i tak wystąpienia przez powoda z nowym pozwem. Podobne stanowisko zajmował Sąd Najwyższy także w późniejszych orzeczeniach, np. w wyroku z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, w którym stwierdził, że po wniesieniu zarzutów wobec nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje.

Uwzględniając powyższe reguły stwierdzić jednoznacznie należy, że powód powołując się na zabezpieczenie roszczenia hipoteką nie naruszył cytowanego przepisu. Powód nie dochodzi innego roszczenia zamiast pierwotnego. Już w pozwie powołał się na stosunek podstawowy i zabezpieczenie w postaci weksla. Po podniesieniu przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia powód powołał się na drugie zabezpieczenie w postaci hipoteki. Powód nie zmienił okoliczności faktycznych przytoczonych na uzasadnienie żądania pozwu, ale przytoczył dodatkowe uzasadnienie faktyczne i prawne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie powoda w wyżej opisanym zakresie (punkt II) oddalając powództwo w pozostałej części (punkt III).

Z uwagi na uchylenie nakazu zapłaty, wnioski o nadanie na nakaz klauzuli wykonalności stały się bezprzedmiotowe i z tych przyczyn podlegały oddaleniu (punkt IV wyroku).

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając odpowiednio do zakresu uwzględnienia żądań stron, § 2 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) r. oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 623) (punkt V wyroku).

Apelację od wyroku wnieśli pozwani i zarzucili:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, w tym naruszenie: art. 245 k.p.c. oraz art. 309 k.p.c. poprzez uznanie, że przedstawione przez powoda niepodpisane „tabele” mogą stanowić jakikolwiek dowód dotyczący wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia; art. 217 § 1 i § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 162 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka P. P. na okoliczność m. m. tego, czy pozwani otrzymali wypowiedzenia umowy kredytowej, co doprowadziło do błędnego przekonania i uznania przez Sąd pierwszej instancji, że zarówno wypowiedzenie umowy kredytowej, jak i treść tego dokumentu była znana pozwanym i mogła stanowić podstawę do dokonywania ustaleń w niniejszej sprawie; art. 495 § 2 k.p.c. w zw. z art. 193 k.p.c. i art. 321 k.p.c. poprzez: uznanie, iż odwołanie się przez powoda do treści art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece stanowiło skuteczną zmianę powództwa w niniejszej sprawie, podczas gdy zmiana powództwa i przejście na grunt odpowiedzialności rzeczowej pozwanych, w świetle art. 495 § 2 k.p.c. w ogóle nie było możliwe w niniejszym postępowaniu; uznanie, że uwzględnienie podstaw faktycznych i prawnych z innego stosunku niż stosunek podstawowy, tj. roszczenia wierzyciela hipotecznego względem dłużnika rzeczowego jest dopuszczalne w celu rozszerzenia żądania pozwu, podczas gdy zgodnie z obowiązującą linią orzeczniczą uwzględnienie takich podstaw może służyć tylko do utrzymania nakazu zapłaty, w innym przypadku dochodzi do naruszenia art. 495 § 2 k.p.c.; art. 187 § 1 pkt. 112 k.p.c. poprzez zasądzenie na rzecz powoda dochodzonej kwoty, podczas gdy podstawa faktyczna i prawna powództwa opisana w pozwie dotyczyła tylko i wyłącznie odpowiedzialności wekslowej pozwanych, a nie odpowiedzialności rzeczowej; art. 321 § 1 k.p.c. poprzez uchylenie nakazu zapłaty i zasądzenie na rzecz powoda kwoty dochodzonej w powództwie na podstawie innej niż wskazana i powołana przez powoda — co stanowiło o orzeczeniu ponad żądanie powoda;

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, w tym naruszenie art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie i naruszenie zakazu dyskryminacji w związku z uznaniem, że pozwani jako dłużnicy rzeczowi ponoszą większą odpowiedzialność niż dłużnicy osobiści znajdujący się w analogicznej sytuacji tj. że roszczenie powoda nie przedawnia się w stosunku do pozwanych natomiast gdyby byli oni dłużnikami osobistymi roszczenie powoda przedawniłoby się po trzech latach. art. 513 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie w całości zarzutów przysługujących pozwany wobec powoda jako nabywcy wierzytelności, w tym istnienia jak i wysokości (rozmiaru) rzekomego zobowiązania i błędnym uznaniu, że pozwany nie przysługiwały podniesione wobec powoda zarzuty, jak i ewentualnie błędnej oceny tych zarzutów i nie wzięcie ich pod uwagę przez Sąd pierwszej instancji.

Wskazując na tak sformułowane zarzuty pozwani wnieśli o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, w tym zmianę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania od powoda na rzecz pozwanych oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania w drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w granicach apelacji Sąd odwoławczy uznał, że nie zasługiwała ona na uwzględnienie **Sąd Apelacyjny** za własne przyjął ustalenia dokonane przez Sąd I instancji i wyprowadzone wnioski, a w odniesieniu do podniesionych zarzutów **zważył, co następuje.**

Zarzuty niewykazania podstawy i wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia okazały pozbawione racji. Ciężar wykazania tych faktów spoczywał w zaistniałej sytuacji procesowej na powodzie, który w ocenie Sądu Apelacyjnego sprostą temu obowiązkowi. Powód przedstawił takie dokumenty jak wypowiedzenie umowy kredytowej, bankowy tytuł egzekucyjny oraz umowę przelewu wierzytelności. Pozwani nie zakwestionowali prawdziwości tychże dokumentów, ani wysokości wskazanego tam zadłużenia, nie przedstawili żadnego „swojego” wyliczenia potwierdzającego spełnienie świadczenia w zakresie innym niż wynikało to z dokumentów, stąd też słusznie Sąd Okręgowy uznał, że kwoty zadłużenia wskazane na tych dokumentach są prawdziwe i stanowią odzwierciedlenie istniejącego stanu faktycznego. Ograniczenie się przez pozwanych do zanegowania przedstawionych dokumentów nie było wystarczającym dowodem do uznania zarzutu niewykazania przez powoda istnienia i wysokości długu.

Zasadna była decyzja Sądu w odniesieniu do wniosku pozwanych o przesłuchanie w charakterze świadka P. P. (1). W ocenie Sądu Apelacyjnego w ustalonych okolicznościach sprawy nie ma wątpliwości, że nastąpiło skuteczne wypowiedzenie pozwany umowy kredytowej. Przede wszystkim oświadczenie o wypowiedzeniu skierowane zostało na adres wskazany w umowie. Zgodnie z art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Słusznie Sąd uznał, że ze względu na treść potwierdzeń odbioru, pokrewieństwo i powinowactwo (kuzyn) P. P. (1) z pozwany oraz stałą współpracę z nimi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej doręczenie pozwany wypowiedzenia Umowy było prawidłowe, co warunkowało następnie wymagalność roszczenia powoda dochodzonego pozwem. W sprawie istotne było nie to czy pozwani zapoznali się z doręczonymi na ich adres oświadczeniami, ale czy mieli możliwość zapoznania się z nimi. Dodać należy, że Bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, na podstawie którego prowadzone było postępowanie egzekucyjne. Słuszna jest uwaga powoda, że gdyby pozwani nie mieli wymagalnego długu w wysokości wskazanej w tytule wykonawczym, to z pewnością podjęliby działania mające na celu pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Pozwani nie przedsięwzięli żadnych działań, a do umorzenia postępowania egzekucyjnego doszło dopiero na podstawie wniosku wierzyciela. Pomimo upływu czterech lat od dnia wszczęcia postępowania egzekucyjnego, pozwani nie podjęli też żadnych czynności procesowych, które doprowadziłyby do ustalenia, że nie istnieje dług wynikający z umowy kredytowej. Wobec tego badanie kwestii skuteczności wypowiedzenia umowy za pomocą zeznań świadka P. było zbędne z tego względu, że zagadnienie to zostało wyjaśnione w dostateczny sposób. Dodać należy, że doręczenie odpisu pozwu również uznaje się za złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było przeszkód do badania przez Sąd I instancji stosunku podstawowego poza zakresem okoliczności faktycznych wyznaczonych przez weksel. Zaakceptować należało ten sposób procedowania. W pozwie wniesionym w trybie postępowania nakazowego powód

powoływał się wprawdzie na weksel, który zabezpieczał jego roszczenia ze stosunku podstawowego, jednakże wskazywał także na dowody uzasadniające stosunek podstawowy. W szczególności wskazać należy na umowę, z której jasno wynikało, że dochodzona wierzytelność została zabezpieczona hipoteką na nieruchomości dłużników tj. pozwanych (§ 4 pkt. 2 umowy). Żądanie zasądzenia roszczenia głównego z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do nieruchomości, którą obciążała hipoteka zabezpieczająca spłatę kredytu nie naruszało art. 495 § 2 k.p.c. Powód nie występował bowiem z nowym roszczeniem zamiast lub obok dotychczasowego. Zasądzone w głównym zakresie roszczenie było tym samym, którego żądał powód w pozwie – wierzytelności z umowy kredytowej nr (...)

Do tego aby żądanie powoda uwzględnić w zakresie przyjętym przez Sąd Okręgowy nie trzeba było odwoływać się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r. (sygn. akt 11 CSK 776/15, Legalis nr 1522319) gdzie Sąd wskazał, że „jeżeli w pozwie inicjującym pierwszą fazę postępowania nakazowego powód obok weksla gwarancyjnego przedstawia także fakty i dowody uzasadniające roszczenie podstawowe albo przytacza takie fakty i dowody w odpowiedzi na zarzuty pozwanego, pojawia się możliwość utrzymania przez sąd nakazu zapłaty w mocy, w razie niezasadności roszczenia wekslowego, a wykazania zasadności roszczenia ze stosunku podstawowego”. W wyroku tym Sąd zatem nawet dopuścił wydanie nakazu zapłaty w sytuacji stwierdzenia niezasadności roszczenia wekslowego.

W judykaturze utrwalony jest także pogląd, zgodnie z którym w postępowaniu nakazowym po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty dopuszczalne jest także powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku, z którym został wystawiony weksel gwarancyjny (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r. III CZP 19/66 - OSNCP 1968/5/79 i uchwała Połączonych Izb: Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP - OSNCP 1973/5/72 na którą powoła się Sąd Okręgowy). Oznacza to w ocenie Sądu Apelacyjnego możliwość rozpoznania sprawy nie tylko w granicach nakazu zapłaty, lecz w ramach wyznaczonych stosunkiem podstawowym i po uchyleniu nakazu zapłaty wydania wyroku na podstawie dokonanych ustaleń.

Wbrew opinii powodów odpowiedzialność przewidziana art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece nie jest odrębną od łączącego strony stosunku podstawowego, ponieważ pozwani odpowiadali osobiście za zaciągnięte zobowiązanie. Sąd Okręgowy rozważał treść art. 77 u.k.w.h.. w kontekście przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką oraz dyspozycji art. 319 k.p.c. nakazującej ograniczenie odpowiedzialności dłużnika rzeczowego zastrzeżenie prawa do powoływania się na to ograniczenia w toku egzekucji.

Nie jest jasny w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. zakazujący wyrokowania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem oraz zasądzania ponad żądanie. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanych należność mającą źródło w podstawie faktycznej wskazanej już w pozwie, tj. w umowie kredytowej zawartej z cedentem wierzytelności przysługującej obecnie powodowi. Nie znajdując usprawiedliwienia dla zasądzenia całej należności dochodzonej pozwem z niekwestionowanych przez strony przyczyn Sąd Okręgowy ograniczył przedmiotowo odpowiedzialność pozwanych do określonej rzeczy stanowiącej przedmiot zabezpieczenia hipotecznego (dług rzeczowy) i do wysokości nieprzedawnionego wierzytelności w kwocie 143.460 zł. Wobec tego uchylenie nakazu zapłaty i rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu w granicach wyznaczonych art. 319 k.p.c. w żaden sposób wymienionego na wstępie przepisu naruszyć nie mogło.

Zgodnie z art. 513 § 1 k.c. dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Zdaniem apelujących Sąd I instancji naruszył ten przepis poprzez jego niezastosowanie. Zarzut ten jest całkowicie gołosłowny. W jego uzasadnieniu pozwani nie podnieśli żadnych argumentów, nie wskazali też jakich konkretnie zarzutów nie uwzględnił Sąd I instancji. Rzeczowe rozważenie tego zarzutu nie było więc możliwe.

Zarzut naruszenia art. 32 Konstytucji RP wysławiającego zasadę równości i niedyskryminacji z uzasadnieniem, że odpowiedzialność pozwanych uzależniona była od okoliczności bycia właścicielem nieruchomości, okazał się bezpodstawny. Brak pogłębionego wywodu tej myśli nie dawał podstaw do jakichkolwiek rozważań, zwłaszcza wobec niebudzących wątpliwości co do konstytucyjności podstaw odpowiedzialności pozwanych.

Wobec tego apelacja na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2 pkt 7) § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) r.

Ewa Staniszevska Jerzy Geisler Elżbieta Fijałkowska

--	--	--